Yksin asuminen ELÄMÄNMUOTONA

Raija Eeva

Yksinasuvat ry

Taustaa: Yhteiskunnallinen muutos ja yksinasumisen lisääntyminen

- 189 000 yksinasuvaa vuonna 1960
- 1,28 miljoonaa yksinasuvaa vuonna 2021

- Avoliittojen lisääntyminen/ parisuhdenormin väljeneminen
- Naisten aseman parantuminen
- Kaupungistuminen/palkkatyön kasvu
- Etuuksien kehittyminen esim. asumistuki
- Hyvinvointivaltion kehittyminen siten, että nuorten aikaisempi muutto pois kotoa on mahdollistunut
- Tulevaisuudessa suurten ikäluokkien vaikutus
- Asumistottumusten muutokset

Nyky-yhteiskunnassamme on kolme väestöryhmää
ja kaksi elämänmuotoa

Perheet

Yksinasuvat

Muut asuntokunnat

Elämänmuotoina:

Yhdessä asuminen ja yksinasuminen

Elämänmuotojen erilaisia tarpeita ei tunnisteta

Puhetavat muokkaavat ja vakiinnuttavat todellisuutta. Niitä asioita, joita halutaan vahvistaa, pidetään esillä. Niiden merkityksiä tarkastellaan monilta eri puolilta ja niitä prosessoidaan yhdessä muiden kanssa. Toisaalta jotakin jätetään pois, jolloin näiden pois jätettyjen aiheiden merkitsevyys heikkenee. Jos jostakin asiasta ei koskaan puhuta, se vaietaan kuoliaaksi.

(Berger & Luckmann 1994)

Yksinasuvien pienituloisuus

Pienituloisuus kotitalouden elinvaiheen mukaan

Tilastokeskus 2019

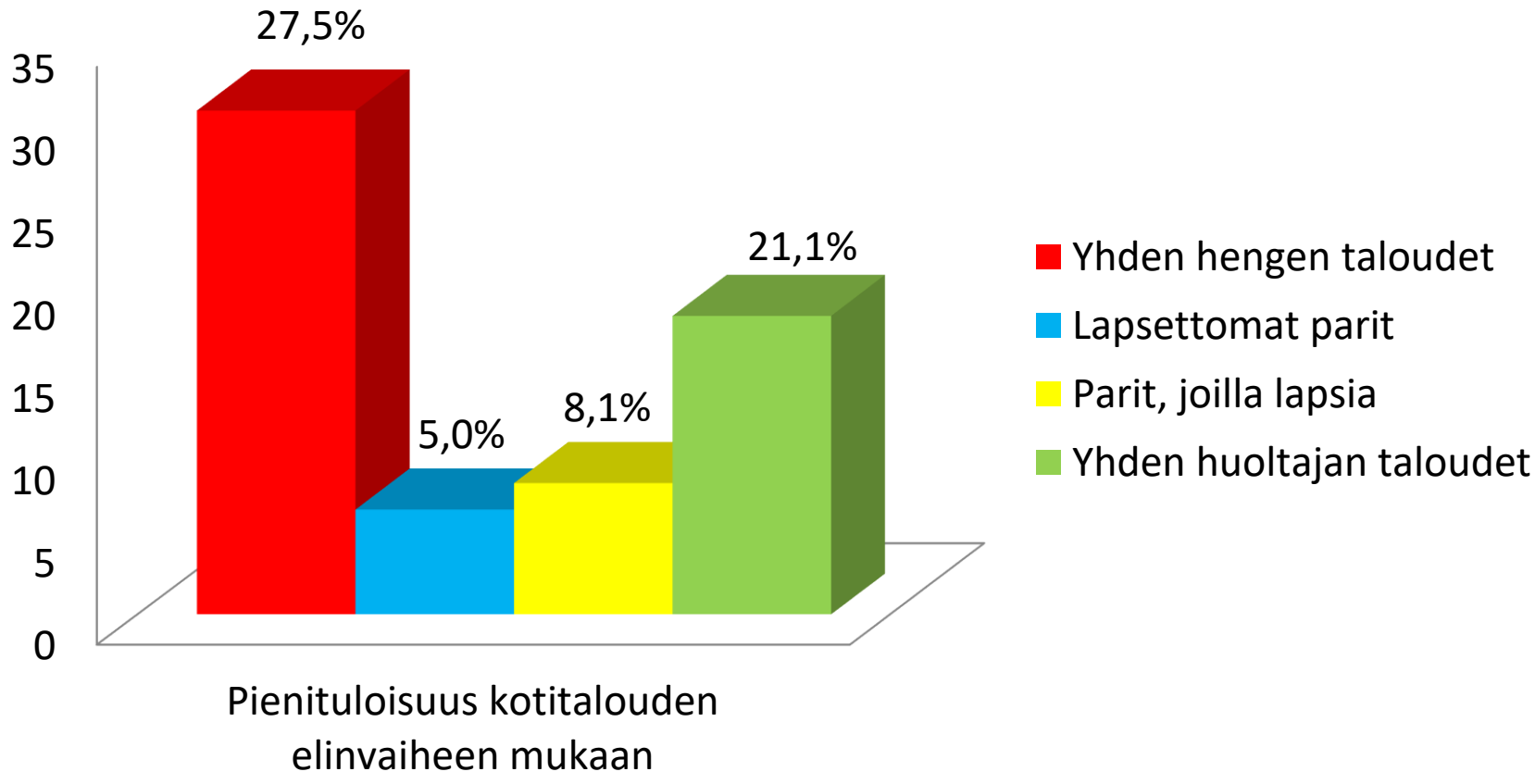

Pienituloisuus kotitalouden elinvaiheen mukaan Tilastokeskus 2019

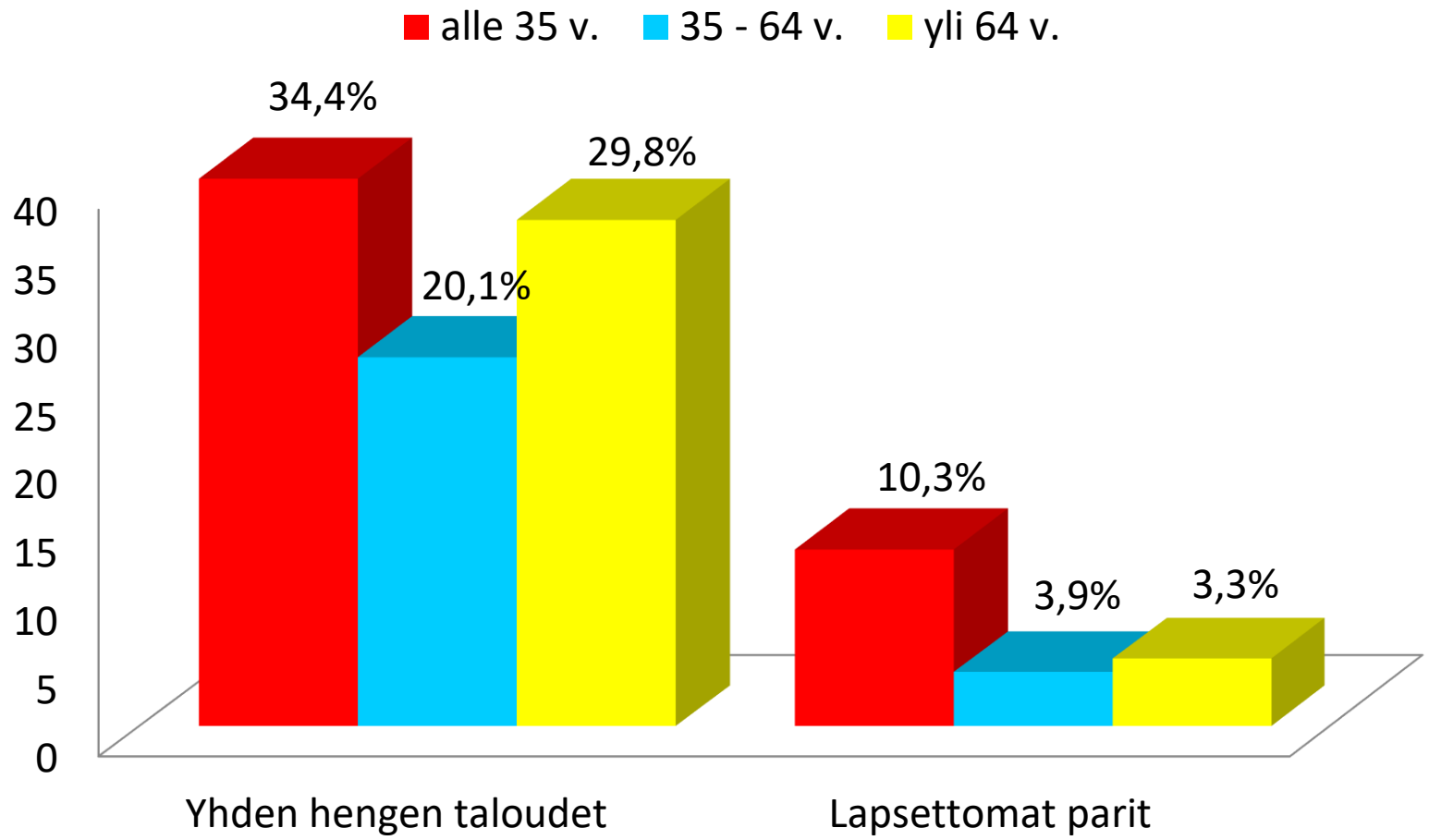

Kotitalouksien prosenttijakauma tulokymmenyksen ja elinvaiheen mukaan vuonna 2019 Tilastokeskus

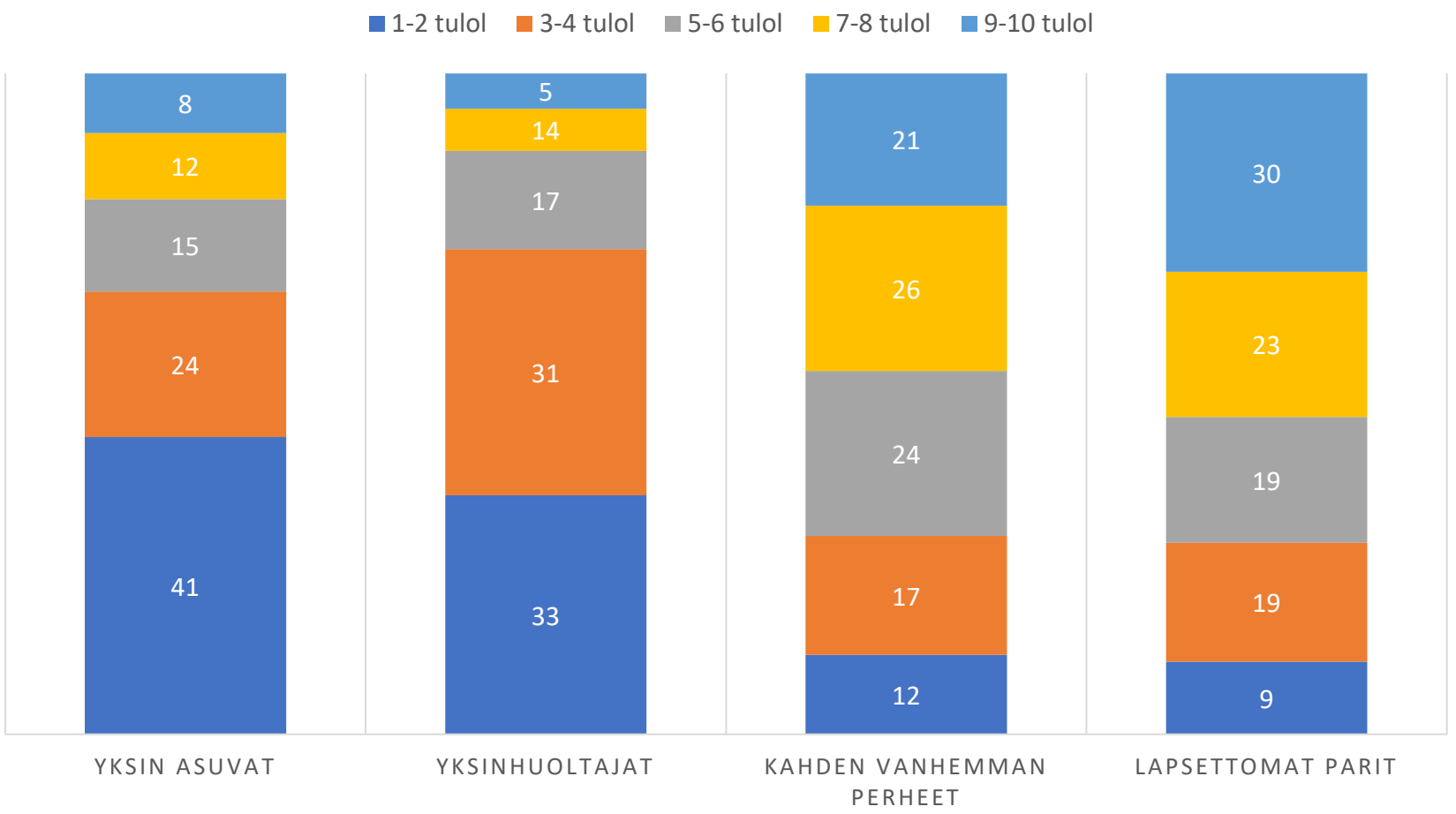

Yksin asuvien hyvinvointi. Mitä tällä hetkellä tiedetään?

T. M. Kauppinen, T. Martelin, K. Hannikainen-Ingman ja E. Virtala
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL ,2014)

- Yksin asuvilla menee useimmilla mittareilla keskimäärin koko väestöä huonommin.

- Yksin asuvien työllisyysaste on matalampi, tulot ovat pienemmät, asumismenorasite on suurempi ja toimeentulo on niukempaa kuin erityisesti lapsettomilla pareilla ja kahden vanhemman lapsiperheissä.

- Yksin asuvien kuolleisuus on suurempi, koettu terveys on huonompi, psyykkinen kuormittuneisuus ja masennus on yleisempää

- Yksin asuvat ovat myös keskimäärin yksinäisempiä

- Vanhuksilla yksin asuminen lisää laitosasumiseen päätymisen riskiä ja asumis- ja kotipalvelujen käyttöä."

Tutkimuksia Yhdysvalloissa

- Singelmismi

Yksinasuvien syrjintää ei tunnisteta

- koska syrjintää ajatellaan ryhmien välisinä eroina ja stereotypiat huomataan yleisesti tunnustetuista leimatuista ryhmistä

- olettamus yksin elämisen tilapäisyydestä vaikuttaa siihen, että yksinelävііn kohdistuva syrjintä koetaan oikeutetuksi.

(Morris ym. 2007)

Yksinelävііn kohdistuvaa syrjintää pidettiin ongelmattomana

(Morris & DePaulo & Hertel & Taylor 2008).

Suomessa tehdyistä yksinasuvien tutkimuksista tulee esille syrjinnän kokemus ja yhteiskunnallisen ulkopuolisuuden tunne

- Tutkimuksia, joissa yksinasuvat ovat olleet tutkimuksen aineistona on vähän. Viime aikoina on tehty kartoituksia.

- Eija Maarit Ojalan ja Osmo Kontusen tutkimuksessa ”Tarvitseeko minua kukaan? Vuodelta 2002 todetaan: Lähes kaikilla tutkimukseen osallistuneilla yksineläjillä oli runsaasti kokemuksia ulkopuolisuudesta ja syrjityksi tulemisesta.

Yleisin yksinelävііn kohdistuva syrjinnän muoto on huomiotta jättäminen.

- Arja Mäkinen väitöskirjassa ”Oikeesti aikuiset” vuodelta 2008 todetaan, että tarvittaisiin tutkimusta yksineläjien syrjimiskokemuksista työelämään liittyvissä tilanteissa ja sosiaalipalveluiden käyttäjinä ja kuluttajina.

- Nina Tamminen, Tytti Pasanen, Tuija Martelin, Katariina Mankinen, Pia Solin tutkimuksesta tehdyssä artikkelissa ”Sosiaaliset suhteet tärkeitä yksinasuvien positiiviselle mielenterveydelle” vuodelta 2020 todetaan, että tarpeista arvostus nousi erityisen korkealle.

Miksi yhteiskunnallista keskustelua yksinasuvista ei ole? Ongelmana on…

Perheellisten ongelmat nähdään yhteiskunnallisina ongelmina, joita tulee ratkaista yhteiskunnallisin toimenpitein. Sen sijaan yksinelävien ongelmien katsotaan olevan henkilökohtaisia ja siten yksilöiden itsensä ratkaistavissa. (”Vahva täytyy olla että pärjää yksin” Pro gradu -tutkielma 2014, Raija Eeva)

Parisuhdenormiin ja sosiaalisiin suhteisiin keskittyminen

- Yksinasuminen nähdään yksinomaan sosiaalisiin suhteisiin ja parisuhteen puuttumiseen liittyvänä asiana.

- Yksinäisyyden ongelman korostaminen ja sen erottamisen vaikeus väestöllisestä ryhmästä. Tutkijat ovat käyttäneet aiemmin nimitystä yksinäiset, joka yksinasuvat kokevat leimaavana väestöryhmän määritelmänä.

- Yksin asumisen elämänmuodosta tiedetään vähän.

Yhteiskunnallinen ja poliittinen keskustelu puuttuu

Yksinasuvien edunvalvonnan puute. Valtio tukee perhejärjestöjä yleisavustuksilla. Yksinasuvien edunvalvonta on yhden järjestön, harvojen yksittäisten henkilöiden tukemaa ja täysin vapaaehtoistyönä tehtyä. Siitä johtuen esim. vaikuttaminen on erittäin rajallista.

Yksinasuvat ry

- Yhdistyksen tarkoituksena on kehittää yksinelävien yleistä ja yhteistä sosiaalista, terveydellistä, taloudellista ja oikeudellista asemaa

- Päätarkoituksena on yksinelävien inhimillinen ja tasavertaisen elämän toteuttaminen yhteiskunnassa.

- Erityisesti yhdistys pyrkii estämään ja ehkäisemään sosiaalisesta ja taloudellisesta syrjäytymisestä aiheutuvia haittoja.

- Yhdistys edistää yksinelävien perusturvallisuutta, keskinäistä yhteistoimintaa ja kannustaa omaehtoiseen kansalaistoimintaan.

Mitä voimme tehdä?

- Tiedostaa tilanne. Lisätä omaa tietämystään yksin elämisestä ja nähdä se toisena elämänmuotona yhteiskunnassamme.
- Ymmärtää, ettei kenenkään elämä ei ole väliaikaista vaan täyttä elämää joka päivä.
- Tunnistaa yksinasuvien ryhmä ja pitää esillä sitä. Kaikessa päätöksen teossa huomioida myös toisen elämänmuodon näkökulmat.
- Lisätä tutkimusta yksinelävien tilanteesta.
- Kiinnittää huomiota palveluiden toimivuuteen eri elämänmuodoissa esim. uusissa Sote – palveluissa.
- Vaikuttaa lainsäädännöllisten epäkohtien poistamiseksi.